

»... bodimo tu, v tej prijetni mlačni luži skupaj ...«

DEJO 22. 1. 2020
KULTURA str. 10

Proti toku Slikar Marko Jakše manifestativno zavrača strukturo birokratskih mehanizmov in terminološki aparat, ki vlada v našem prostoru

»Nič ne dam na besedo razume-
ti, ker slikarstvo ni ne znanost ne
filozofija, temveč vizualna glasba
barv in oblik, kjer je razum vselej
pretanek in prekratek ter izgu-
bi ves pomen.« Tako slikar Marko
Jakše, eden od naših najbolj ne-
ortodoksnih avtorjev, ki se z za-
dnjo serijo slik, simbolično na-
slovljenih *Proti toku*, predstavlja
v mariborskem multimedijem
centru Kibla.

PETER RAK

Tudi beseda serija ni po njegovem
okusu. V svojem zadnjem »mani-
festu« je zapisal, da ga ta beseda
spominja na monotono repetitiv-
no delo ob tekočem traku. In ne-
umestnih izrazov, ki odločilno de-

finirajo današnjo vizualno sceno,
je po njegovem mnenju še veliko.
Recimo projekt. Čeprav miselno
načrtovanje nima kaj iskati v sli-
karstvu, v projektu »ždita namen
in smisel, ki sta sliki v nastajanju
sovražna in nevarna«. Koncept
uničuje primarno spontanost in
»nравnost« umetnosti, beseda štu-
dija pa je neumestna, ker slika ni
pred nami zato, da kaj razumemo,
ampak da »občutimo in se čudimo,
spominjamo, budimo, bodrimo in
ostajamo v stiku s seboj«.

Po Jakšetovem mnenju so odveč
tudi kustosi, ker je »neokusno pre-
več obupnih kustosov – parazitov
na tem svetu, dober kustos je lahko
edinole slikar sam ali, še bolje, kar
slika sama«. V to kategorijo spada
tudi beseda intelektualca, saj če

slikarsko potovanje ni predvsem
igra, ampak odsev intelekta, ki si
domišlja, da nekaj ve in obvlada, je
to dolgočasno in škodljivo. Enako
velja za teorijo, ker teži z razlago in
s tem posiljuje, omejuje in usmer-
ja, umetnost pa tega ne potrebuje.
Tukaj je še termin sodobnost, ki
simbolizira »nesvobodno, priga-
njajoče, omejujoče, neživiljenjsko,
neorgansko, skalkulirano, ponare-
jeno, sintetično, kičasto ...«.

»... Vse in vsi v meni, bodimo tu,
v tej prijetni mlačni luži skupaj in
se spet kot otroci igrjamo z blatom
ter navdušujmo nad paglavci in
njihovimi živahnimi repki ... Zdaj
je čas, da se vendarle potopim ... na
dah ... nimam več dosti časa, če ho-
čem še malo bivati sceloma na tem
božajočem površju ...«

Zdravilec človeške duše

Predsednica Kible Aleksandra Ko-
stič je poudarila, da razstava *Proti
toku* manifestativno zavrača struk-
turo sodobnega umetniškega pro-
stora, ki se ukaluplja v birokratske
mehanizme in diktate, ter neusmi-
ljeno iskreno obdela terminološki
aparat, ki vlada v našem prostoru
in času. Po njenih besedah je člo-
vek po svojem bistvu nesporno
religiozno bitje, vendar ne v obsto-
ječih togih, lažnivih in okrutnih
indoktrinacijah, temveč v tistem,
kar destilira bistvo dobrega in le-
pega v človeku. Motivacijski ele-
ment religije mora biti prefinjen
instrument, ki pomaga krepiti ali
celo sploh ohraniti to dragoceno
in zlorabljeno bistvo človekovega
bivanja.

Bi to rešilo človeštvo, dvignilo
raven humanosti, medsebojno lju-
bezen? Po mnenju Aleksandre Ko-
stič je odgovor nikalen, vendar se
je treba boriti, četudi je videti brez-
upno. Natanko tako vidimo dela
Marka Jakšeta: kot zdravilca člove-
ške duše, kot prevajalca duše v nje-
ni pretanjenosti in večplastnosti,
sprejemanju neznosne bolečine,
kot tolažnika, ki usmerja navzgor
(in navzdol), ki sveti v temi z ve-
ščinami čuječega prisluškovalca in
pretanjenega znalca, z umetnostjo,
najlepšo med človekovimi dejav-
nostmi. »To je najtežja naloga, ki
jo zmorejo le pravi duhovniki –
ne samozvani in poimenovani,
ampak taki pravi, redki svečeniki,
kot je Marko Jakše,« je poudarila
Aleksandra Kostič.

Marko Jakše: *Aqua alta II* FOTO CENTER KIBLA MARIBOR